

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Fungování a poslání křesťanských
společenství v České republice**

Miroslava Laubová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra antropologie
Studijní program Antropologie
Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

**Fungování a poslání křesťanských
společenství v České republice**

Miroslava Laubová

Vedoucí práce:

Mgr. Lenka Jakoubková Budilová, Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019 .....

Poděkování:

na tomto místě chci poděkovat vedoucí bakalářské práce Mgr. Lence Jakoubkové Budilové, Ph.D. za její vedení, podporu, odborné rady, kritické připomínky, poskytnutou literaturu a trpělivost. Poděkování patří také Mgr. Filipovi Jandovskému a sboru Evangelické církve metodistické v Plzni za jejich ochotu ke spolupráci a poskytnutí důležitých informací. V neposlední řadě děkuji mému manželovi Jindřichovi, který mě po celou dobu podporoval a motivoval.

Obsah

Úvod.....	1
1. Teoretická část.....	3
1.1. Křesťanství v České republice.....	3
1.2. Kdo jsou metodisté.....	4
1.2.1. Historie metodismu a Evangelické církve metodistické.....	4
1.2.2. Evangelická církev metodistická v České republice.....	6
1.2.3. Principy a činnost Evangelické církve metodistické.....	7
1.2.4. Pojetí služby a sociální zásady u metodistické církve.....	12
1.3. Sbor Evangelické církve metodistické v Plzni.....	14
1.3.1. Historie sboru.....	14
2. Empirická část.....	18
2.1. Představení sboru.....	18
2.2. Sběr empirického materiálu.....	22
2.2.1. Výzkumné otázky.....	23
2.2.2. Analýza rozhovorů.....	23
2.2.3. Ukázkový rozhovor.....	27
2.3. Závěrečné shrnutí.....	29
Závěr.....	30
Seznam použité literatury.....	32
Seznam elektronických zdrojů.....	33
Summary.....	34

Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na výzkum uvnitř křesťanských komunit v českých podmínkách. Cílem práce je přiblížit fungování a poslání církevní komunity v praxi a zjišťování odpovědí na otázky o vstupu a setrvání v takovém společenství.

Právě proto jsem se zaměřila na toto téma, aby bylo nahlédnuto do významu a role takového svazku v životě jednotlivce, který do křesťanského společenství vstoupil. Hlavním a klíčovým úkolem práce je zjistit, jaké zásadní změny v životě člověka tento obrat přináší. Bude mě zajímat zjištění odpovědí na otázky, co člověka do církve přivádí a co pro něj účast na tomto společenství znamená, co mu to přináší a proč v něm setrvává.

Práce bude mít dvě části. Teoretickou a empirickou. V teoretické části se zaměřím na obecný pohled směrem k věřícím v české společnosti, církve působící na českém území a konkrétní přiblížení historie a principů církve, která je předmětem tohoto výzkumu. V empirické části se zaměřím na představení sboru ve sledované farnosti a vyhodnocení konkrétních výsledků z nasbíraných dat z jejího prostředí. Výzkum byl prováděn formou polostrukturovaných rozhovorů. Pro konstrukci vzorku jsem použila účelový výběr [Hirt, 2012].

Česká společnost je obecně nahlížena jako ateistická. Takové vymezení ovšem není tak zcela jednoznačné a pravdivé. Nízká míra religiozity sice vykazuje v evropském kontextu známky ateismu, ovšem tento údaj je zkreslený a neúplný. U kořene sekularity v české společnosti stojí emancipace národa v područí habsburské monarchie 19. a počátkem 20. století. Národu bylo vnucováno obrácení na římskokatolickou víru a ten se přirozeně násilné manipulaci bránil [Nešpor, 2010]. V pozdější době založení samostatného Československa také doprovázelo masový odliv následovníků katolické víry. Ač většina Čechů nadále zůstávala neoficiálními katolíky, ovzduší ve státě nabývalo výrazně husitský

podtext. „Husův výrok ‚Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdy až do smrti‘ dala vzniknout mottu *Pravda vítězí*, které se stalo součástí nového státního znaku“ [Holý 2010, str. 49].

Pozdější období komunistického režimu nepřidalo k odporu občanů vůči institucionalizovanému náboženství a dalo vzniknout fenoménu bezvěrectví, který se nadále udržoval ve společnosti jako určitý kulturní zvyk [Nešpor, 2010]. Jak poznamenává Váně, „(...) ačkoli se většina české populace neúčastní církevního života, uznává jeho důležitost a příležitostně jej využívá. Může se jednat o účast na největších církevních svátcích, o přijetí svátosti křtu, manželství nebo o žádost církevního pohřbu pro své blízké“ [Váně, 2010, str. 13].

Proti tezi ateistických Čechů stojí existence takzvaných hledačů pravdy a příznivců alternativní religiozity a spiritismu. V místním prostředí je zjevná odlišná situace v trendu vývoje religiozity v české společnosti oproti dalším zemím po pádu komunistických režimů v roce 1989. Zřejmá je výjimečnost oproti ostatním postkomunistickým zemím. Vypuzené duchovno se vrací do českého prostředí rozmanitými cestami a nachází nové a nové příznivce. Fenoménem se stává chápání víry a postoje k ní odlišné od tradičního způsobu a typu konzervativních věřících. V českém prostředí dochází k novému trendu, a to oživení duchovních otázek a s tím spjaté znovuzrození náboženství. Začíná období revitalizace církve. Označení českého národa coby bezvěrců se jeví jako minimálně nemístné [Nešpor, 2010].

Hlubším zkoumáním skutečnosti a nahlédnutím do intimity života věřících ve společenství církve v rámci praktikování institucionalizované religiozity se doposud antropologie výrazně nezabývala, minimálně nemáme jednoznačnou zprávu, která by církev přiblížila trochu víc. Emile Durkheim se snažil náboženství učinit univerzálnějším, vyjmout ho z křesťanských mantinelů, učinit z něj univerzální společenskou instituci. Podle něj je

víra skupinovou záležitostí, ze které se rodí jednota a členy navzájem spojuje totožná představa o posvátném světě a jeho vztahu k profánnímu. Členové tuto víru proměňují do společné praxe, církve. „Víra v pravém slova smyslu náboženská je vždy sdílena určitou skupinou osob, jež se k ní hlásí a vykonává příslušné rituály“ [Spalová, 2018, str. 38]. Z českých antropologů se výzkumu církve věnovala Barbora Spalová, která ve své práci přibližuje fungování komunity katolíků a termín církev popisuje jako označení daného společenství v daném místě a čase, zahrnující celosvětově různé duchovní entity a pojem je používán i pro různé křesťanské denominace a sekty, nicméně výhradně je vnímán ve spojitosti s křesťanstvím. Spalová vystihuje v jedné větě to, co je součástí mého výzkumného záměru: „Uznávám, že je sociologickým oříškem rekonstruovat setkání věřících, mezi nimiž působí neviditelný a i jinak neuchopitelný Bůh“ [Spalová, 2018, str. 35].

1. Teoretická část

1.1. Křesťanství v České republice

Na území České republiky působí několik registrovaných křesťanských církví a sborů. Nemusí se nutně jednat o právní subjekt, ale pouze o například společenství či sdružení. Jak název napovídá, jedná se o vykonávání náboženství neboli víry jak v měřítku individuálním, tak i kolektivním, které je jádrem zájmu této práce.

Právní řád České republiky pro pojem *církev* stanoví: „církví a náboženskou společností se rozumí dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování, duchovní služby a případně obecně prospěšné činnosti“ [Kříž, 2017, str. 26].

Mým objektem zájmu v této práci jsou náboženské entity, které mají přiznaný status právní subjektivity, tedy jedná se o instituce registrované. Termín *náboženství* je definován jako příslušnost k určité církvi.

Podle údajů Českého statistického úřadu u termínu náboženství z posledního sčítání lidu v roce 2011 bylo zjištěno, že ve struktuře obyvatel podle náboženské víry mají největší podíl takzvané osoby bez vyznání. Jak jsem již uvedla v úvodu, tento údaj je velmi zkreslený a to právě díky neregistrovaným skupinám, sdružením a jednotlivcům, kteří nějakým způsobem v Boha, potažmo v nějakou vyšší, mocnou sílu věří. Zcela zde pominu osoby, u kterých náboženská příslušnost nebyla zjištěna, neboť svou náboženskou příslušnost nevyjádřily. Zaměřím se ale cíleně na církve registrované. Mezi registrovanými organizacemi zastává prvenství nadále Církev římskokatolická s počtem 1, 1 mil. příznivců. Nabízí se poznamenat, že prozatím, neboť úbytek počtu členů, hlásících se k této tradiční církvi, vykazuje dlouhodobě klesající trend. Jako druhá s největším počtem stoupenců se řadí Českobratrská církev evangelická (52 tis. osob) a třetí v pořadí si stojí Církev československá husitská s počtem 39 tis. osob [Český statistický úřad | ČSÚ (online)]. Mým konkrétním předmětem zájmu a výzkumu bude Evangelická církev metodistická s celkovým počtem členů 1949 [ČSÚ (online)]. Nenachází se sice na předních místech žebříčku statistiky, co se počtu členů týká, ovšem bezpochyby stojí za bližší prozkoumání. V následující kapitole se pokusím čtenáři metodisty přiblížit.

1.2. Kdo jsou metodisté

1.2.1. Historie metodismu a Evangelické církve metodistické

Metodismus má svůj počátek v 18. století v Anglii, v dějinném kontextu průmyslové revoluce a stává se největším církevním útvarem novověku. Díky revoluci byla utvářena a urychlena sociální přestavba ve společnosti, která vedla k novému způsobu myšlení

člověka. Tento zásadní úkaz se velmi rychle šířil. Součástí moderní vědy se stává empirismus, který utvrzuje charakter nové doby. Končí naivní romantik a přichází člověk osvícený a s ním jeho vláda nad přírodou. Vláda boží je postupně eliminována a člověk si začíná na Boha hrát, což vede k zániku bázně před Bohem, kterou střídá bázeň člověka před člověkem. Anglikánská církev se těmto změnám brání, ačkoliv uvnitř jí samé nacházíme snahy o náboženskou obrodu [SCHNEEBERGER, 1983].

Za vznik metodismu je všeobecně pokládán rok 1739. Dává o sobě vědět hnutí, kterému v čele stojí dnes již legendární John Wesley, který metodistům dává pevnou formu. Hnutí organizoval a nazýval podle vzoru náboženských společností a navazuje na nauku anglikánské církve. Toto hnutí je inspirací a dává vzniknout nově vznikajícím církvím po celém světě. Alfou a omegou jeho života je Bible. Finální organizace pak vznikla operativně, podle aktuálních potřeb a uchytila se kromě Londýna i na dalších místech Anglie a brzy se rozšířila do Irska. Vývoj dal vzniknout nejen nové organizaci, ale také laické pastoraci a lidé se začínali scházet každý týden a postupně povstává nové společenství. Evangelická církev metodistická vzešla z probuzeneckého hnutí v 18. století uvnitř stávající anglikánské církve, která byla tou dobou velmi zasažena reformací [SCHNEEBERGER, 1983].

V rámci vzniku v organizaci se rodí různé kroužky a zájmové skupiny, které spolu sdílí svoje životní těžkosti. Rok 1743 jsou načrtnuta Všeobecná pravidla sboru, která jsou dosud v platnosti. Wesley, díky zákazu a postojům anglikánské církve proti vysluhování svátostí metodisty nachází příznivce a spolupracovníky v Americe. Ke vzniku samostatné metodistické církve dochází až v USA v roce 1784 [SCHNEEBERGER, 1983].

Vznik Evangelické církvi metodistické dává až sjednocení Evangelického společenství a Metodistické církve. Takto se zrodilo nové společenství věřících. „Církev je společenstvím všech, kdo opravdově věří v Ježíše Krista, svého Pána. Je společenstvím mužů a žen, vykoupených a poslaných zvěstovat evangelium, v němž se káže Boží slovo a řádně vysluhují

svátosti podle Kristova ustanovení. Pod vedením Ducha svatého slouží církev k oslavě Boha, vzdělávání věřících a spasení světa“ [ECM, 2018, str. 9].

1.2.2. Evangelická církev metodistická v České republice

Zásadní historickou postavou v počátcích metodistické církve v českém prostředí byl Josef Dobeš (1876 -1960). 4. srpna 1920 byl v Praze postaven první stan, po vzoru amerického způsobu takzvané stanové evangelizace, neboť první kázání se uskutečňovala právě ve stanech, ve volném prostranství, které se vždy našlo. O kázání byl velký zájem a stan byl téměř každý den naplněn. Tato shromáždění získávala postupně více a více na oblibě. K Dobešovi se přidávali i další kazatelé z jiných evangelických církví a to z Jednoty českobratrské, Českobratrské církve evangelické a Bratrské jednoty Chelčického. Konzervativní římskokatolická církev se stává svědkem přeplněných stanů, v nichž probíhá každodenní kázání, v neděli dokonce třikrát denně a lidé odtud odchází veřejně se hlásící ke Kristu – po výzvách Dobeše k následování Ježíše Krista celým svým srdcem. Následně dostávají od kazatele blanket pro vystoupení z katolické církve. Tito se později stávají členy sboru metodistů, což významně přispívá k trendu úbytku z řad římskokatolických věřících. Není překvapivé, že se katolíci brání a dochází i k veřejným útokům a pomluvám, ovšem se zcela se mýjícím účinkem [SCHNEEBERGER, 2003].

První členové vycházeli výhradně z řad katolíků nebo nenáleželi příslušností k jiné církvi, tedy byli takzvaně bez vyznání. Události na sebe nedaly dlouho čekat a metodistům se dostává prvních modliteben a kostelů. Roku 1921 pronikají metodističtí duchovní i do mimopražských míst. S rozšířením metodismu se zvedá vlna odporu ze strany římských katolíků a evangelická metodistická církev je obviňována z propagace kapitalismu, cizáctví, bolševismu nebo třeba tajného špehování. Není překvapivé, že atak takového rázu působí spíše opačně, a to přímo jako reklama pro metodisty. Výzva k následování nebo alespoň k zapálení zvědavosti na sebe nedává dlouho čekat. „Čím více však na nás nevražili, tím více

rostlo naše posluchačstvo. Chtělo slyšeti naše poslání a přesvědčiti se o jeho pravdě“ [SCHNEEBERGER, 2003, str. 29].

Evangelizace v Čechách pokračuje i nadále také ve stanech, které byly stavěny v případě nutnosti i třeba na tržnici nebo se sbor sešel v místním hostinci či ve školní tělocvičně. Přesto, že se potýkali s nepřátelským pronásledováním, mnohdy i vypuzením z míst kázání, touha po obrodě náboženství neutuchala a naopak sílila. Hnací silou evangelizace bylo svědectví obrácení mnohých duší k víře. Bůh řady metodistů rozhojnil.

V roce 1924 metodistická evangelizace pronikla do všech zákoutí českých krajů a zde se rozšířila. Dobeš zakládá sbory na řadě míst po celé České republice [SCHNEEBERGER, 2003].

1.2.3. Principy a činnost Evangelické církve metodistické

Evangelická církev metodistická je dnes součástí církve všeobecné a řídí se svými zásadami a pravidly. V praxi je tato zásada důsledně a pečlivě dodržována. Církev si přímo zakládá na skutečnosti, že není možné, aby byl jakýkoliv jednotlivec či dokonce skupina vyloučeni z důvodů rasových, národnostních a také ovšem majetkových, které odkazují k postavení člověka ve společnosti. Pro metodisty je každý jedinec vnímán jako dítě Boží a proto si tato církev v zásadě pevně stojí za tímto prohlášením, neboť již v dějinách bylo člověku zásadně ukázáno, že rasismus vede výhradně jen ke zhoubě a utrpení. Z toho vyplývá, že rasismus je v tomto společenství bezpodmínečně odmítán [ECM, 2018].

Církev dodržuje historicky tradovanou křesťanskou víru v Boha, ve spásu skrze Ježíše Krista a Ducha svatého. Manifestuje účast na Božím společenství a nadcházející boží vládě a směřuje k jejímu naplnění [ECM, 2018]. „Čiňte pokání! Království nebeské je blízko“ [Bible21, Matouš 3:1, Hlas volajícího, str. 1257]. Modlitby směřují k úplnému uskutečnění

této vlády na zemi tak, jako na nebi. „Ať se stane tvoje vůle jako v nebi, tak i na zemi“ [Bible21, Matouš 6:1, Skrytá zbožnost, str. 1261].

Společně se všemi křesťany z dalších církví se hlásí k vyznávání víry ve svatou Trojici, Trojjediného Boha – Otce, Syna i Ducha svatého. Vírou v Ježíše Krista, syna Božího, je nám odpuštěno. Člověk žije v duchu a praktikuje prostředky Milosti, jako modlitby, půst, přijímání svátostí, zkoumání srdce v Tichosti před Bohem. Boží království je vyhlíženo s láskou a radost ze zaslíbení života věčného překonává všechny mocnosti zla i samotnou smrt. Boží království není jen příslib budoucí reality, ale živou a přítomnou skutečností. Boží vláda již teď působí jako mocná obnovující a uzdravující síla. Alfou a omegou poznání a otázek víry je přirozeně Bible. Dědictví společné křesťanské víry je manifestováno v písních, chvalozpěvech i bohoslužebných řádech [ECM, 2015].

Církev apeluje na praktickou zbožnost, klade důraz na uskutečňování čistého, ryzího křesťanství v každodenním životě svých věřících. Největším posláním křesťana je následování Ježíše Krista a vidění každodenních svědectví o Boží přítomnosti, které může s radostí sdílet se svými bližními spoluvěřci – to jest ona víra a láska uplatněná v praxi, naplněný život Bohem. Boží láska je všudypřítomná a předchází každý z našich vědomých podnětů. Záblesk tohoto tajemství je vnímán jako Milost Boha a následuje po něm žíznivá touha po osvobození člověka z hříchu, z nevědomosti [ECM, 2015].

Methodisté věří, že Bůh poskytuje milost věřícímu člověku, který činí pokání. Tímto způsobem, skrze Ducha svatého se může v člověku odehrát ono obrácení, ona rozhodující proměna. Následkem této transformace nastává odpuštění hříchu a člověk se stává Božím oblíbencem, neboť disponuje неотřesitelnou vírou a důvěrou. Ovšem tato víra není suchá, bohabojná či jinak zkostnatělá, působí tak na běžného člověka, ale je poznamenána trvale působící láskou. Nutnost tohoto znovuzrození je přijetí jistoty spásy zde a nyní, nikoliv v příslibu v časech budoucích.

Principem následování Krista je nejen Boží milost, ale i lidské konání dobrých skutků v kontextu víry, neboť tento vztah je neoddělitelný [ECM, 2015].

Metodistická praxe také zahrnuje službu světu, pojatou jako křesťanská misie. Tvrdí, že osobní víra, evangelické svědectví a křesťanské sociální jednání se navzájem posilují a podmiňují. Láska k Bohu je vyjádřena láskou k bližnímu se zapálením a citem pro spravedlnost a obnovu života na světě podle Boží vůle. Neustále je připomínáno a apelováno na spojení křesťanské nauky s křesťanským životem. Víra na základě evangelia se musí projevovat i v běžném každodenním životě. Očekává se od všech, kteří jsou účastni na společenství, že svou oddanou víru a touhu po spáse budou neustále projevovat a přednostně se vystříhají konání zla a všelijakého hříchu. Budou se snažit konat dobro, být shovívaví k ostatním lidem a budou se účastnit všech Bohem nařízených prostředků Milosti [ECM, 2015].

Mezi klasický rys metodistů je uplatňování své odpovědnosti za etický a duchovní stav společnosti skrze sociální zásady společného přesvědčení, nevyjímaje otázky hospodářské či politické. Je zdůrazněn odpor vůči jakémukoliv zlu či bezpráví a v neposlední řadě také plýtvání. Předpokladem je nedotknutelnost základních křesťanských pravd a apelování na jejich praktickém používání v životě věřícího lidu.

Je ovšem respektována různost názorů, a to za dodržování Wesleyho osvědčeného postoje: „V podstatném jednota, v nepodstatném svoboda a ve všem láska.“ [ECM, 2015, str. 33].

Wesleyánská tradice tvoří dodnes Wesleyho standardní kázání a Poznámky k Novému zákonu naukový výklad. Dodržování wesleyánské tradice v kontextu dnešního světa je aktuální a stálý úkol metodistů, jakožto dodržení společného křesťanského dědictví a to nejenom jako formální potvrzení základů nauky. Mezi hlavní naukové základy patří Vyznání víry, které je nezaměnitelné a také neodvolatelné. Dále je potřeba udržovat plodnou evangelizaci a ekumenický dialog. Tyto praktiky jsou vnímány jako neustálá obnova naukového dědictví. Do základů nauky a všeobecných pravidel se zahrnují články víry

Metodistické církve, které mají původ ve věroučných textech Church of England, Anglikánské církve. Metodistická církev se snaží sloužit světu prostřednictvím všech křesťanů a to nejen svých duchovenských členů, ale i laiků. Mezi metodisty není kázání laiků nic výjimečného [ECM, 2015].

Tato skutečnost je výrazně rozdílná od práv na správu sakrálních statků u největší římskokatolické církve. U římských katolíků jsou tyto rituální činnosti svěřeny výhradně do péče kněží, kteří nemají žádnou konkurenci. „Účastí na rituálech laici stvrzují monopolní moc kleriků distribuovat posvátno“ [Spalová, 2018, str. 48]. U metodistů mohou funkci kazatatele a také mnohé další rituální činnosti zastávat bez výjimky také ženy. I v této církvi se, také jako v ostatních křesťanských, praktikuje hodnostářská hierarchie a je využíván biskupský úřad jako Rada biskupů [ECM, 2015].

Jako svůj teologický úkol vnímají metodisté nejen coby svůj vztah k nauce církve. Cítí se především povoláni být všímaví k potřebám jednotlivce i společnosti. Úkol je kritický a konstruktivní. Jako kritické je rozuměno pro metodisty prakticky zkoumat různé projevy víry, zda jsou věrohodné a založené na lásce. Dále konstruktivní hledisko, které zahrnuje generační předávání tradice a hledání Boha ve svém středu. Teologický úkol se tedy týká jednotlivce a celého společenství a vyžaduje účast všech, kdo jsou spolu v církvi. Teologický úkol se vztahuje na tento svět a pozemskou existenci a má ve své podstatě praktický ráz, čímž pomáhá jednotlivcům při jejich každodenním rozhodování a slouží životu a práci církve. „Teologické zkoumání může tříbit naše myšlení vzhledem k tomu, co máme mluvit a dělat. Nutí nás, abychom věnovali pozornost světu kolem nás“ [ECM, 2015].

Pro metodisty jsou důležité dvě úvahy v rámci teologických směrnic, pramenů a kritérií. Cítí se povinni vydat pravdivé křesťanské svědectví. První úvaha se týká pramenů, ze kterých vyvozují své teologické výpovědi a druhá zahrnuje otázku, zda je chápání a s tím spojené svědectví přiměřené. Teologický úkol se soustřeďuje svými kritickými a

konstruktivními aspekty především na pečlivé studium Bible a díky němu prohlubování chápání víry. „Křesťanské svědectví, i když je založeno na Bibli a zprostředkováno tradicí, je neúčinné, pokud je člověk nepochopí a osobně nepřijme. Aby se stalo naším svědectvím, musí se dát smysluplně vyjádřit pojmy našeho rozumu a naší zkušenosti“ [ECM, 2015, str. 55].

Metodisté, stejně jako ostatní křesťané, sdílí společné přesvědčení o Bibli, jako o základním stavebním kameni křesťanské nauky. Písmo svaté je pro křesťany svatým kánónem a je zdůrazněno, že obsahuje vše, co je nutné ke spáse člověka a je tudíž třeba jej přijmout jako pravidlo a směrnici víry. Wesleyánské dědictví, které je zakotveno v katolické a reformační povaze anglického křesťanství, vede k vědomému používání těchto pravidel. Tradici má předávání evangelia, které se odehrává napříč dobou, historií a generacemi jako významný dynamický prvek, čímž mají všichni křesťané podíl na společných dějinách církve a metodisté jsou právě této tradici velmi otevření. Tradice tvoří základ naukového dědictví a vyjádření života ve společenství.

Živá přítomnost Ježíše Krista je vyjádřována prostřednictvím náklonnosti k utlačovaným, chudým nebo jinak postiženým lidem a manifestace posílení víry v Boží lásku, která o člověka pečuje. Na mnoha místech je stále zdůrazňována rovnost všech lidí před Bohem. Víra je definována jako pevná důvěra a naprostá jistota, neotřesitelná naděje. Byť je víra a křesťanská zkušenost ryze osobního rázu, nepostrádá společenský rozměr, vnímaný zkušeností jak jedince, tak celým společenstvím. Tyto zkušenosti se projevují v velkých rozmanitostech. Nauka se neustále obnovuje a vzniká a čerpá ze života církve [ECM, 2015].

Přesto, že zkušenosti překračují běžný rámec lidské schopnosti vnímání, v teologické práci je kladen důraz na používání intelektu a následně práce na pochopení a poznávání vztahu mezi duchovním a světským. Tyto reflexe jsou důležité pro studium Písma a hledání

jeho živého svědectví. Různé problémy vyvolávají neustále potřebu jejich řešení a to je výzva ke konfrontaci s nimi a k příležitosti zvěstování boží vlády nad celým lidstvem.

Církev metodistická není jen lokální, ale jedná se o celosvětovou komunitu se společnými teologickými základy a díky této skutečnosti jsou sdíleny a předávány reflexe zkušeností z různých částí světa. Propojenost, kterou vyjadřuje právě název Evangelická církev metodistická, se projevuje v evangelické tradici ve více rovinách, obzorem pojímá celý svět, působí však místně, ale zaujímá stejný postoj. Vzájemné propojení je vyjádřeno v tradici, která zahrnuje Základy nauky, Všeobecná pravidla a Ústavu [ECM, 2015].

Metodisté se ve své historii věnovali také vlastní vydavatelské činnosti. Od roku 1923 vydávali časopis Křesťanský buditel, který vycházel do roku 1952, kdy byl zastaven komunistickými úřady. Věřícím bylo doporučeno číst Kostnické listy, na kterých byli metodisté spoluvydavateli. Od roku 1958 do roku 1962 vychází interní časopis Metodista. V roce 1968 se církev pokouší o zrod nového časopisu, ovšem neúspěšně a v letech 1972 - 1973 vychází pouze Oběžník, na jehož základech vzniká v roce 1984 časopis Slovo a život. Po roce 1989 dochází k nárůstu publikační vydavatelské činnosti [Nešpor, Vojtíšek, 2015].

Mezi vlastnosti metodisty je také kladen důraz na trpělivost a shovívavost, nikoli jen ve vztahu k Bohu, ale jako samozřejmost i k člověku. Křesťanská jednota je jedním z nejvýraznějších rysů tohoto společenství a zároveň svědectvím o působení Ducha svatého, který právě tuto jednotu církve činí viditelnou [ECM, 2015].

1.2.4. Pojetí služby a sociální zásady u metodistické církve

Prioritně církev zdůrazňuje získávání nových členů do svých sborů, neboť právě komunita nejvýrazněji naplňuje křesťanské poslání. Alfou a omegou, tedy podstatou křesťanské služby je všeobjímající láska, nejen ve službě, ale i ve svědčení o ní a to všude tam, kde je Kristova vůle. Začlenění do církve je vyjádřeno křtem [ECM, 2015].

Evangelická církev metodistická vždy usilovala, v rámci křesťanských zásad, o sociální spravedlnost. Výrazně vystupuje proti obchodování s lidmi, pašování a krutému zacházení s vězni a to již ve svých historických prvopočátcích. Důraz je také kladen na ochranu životního prostředí a šetrné zacházení s ním, neboť celé stvoření patří Bohu, přírodu nevyjímaje. Je podporován rozvoj člověka, především po stránce duchovní a morální, aby mu bylo umožněno dosáhnout plnohodnotného lidství [ECM, 2015].

Rodina je chápána jako širší celek a zároveň jako základní společenství. Je plně podporováno zachování rodinných vztahů a manželství je považováno za posvátný celoživotní svazek. Rozvod je možný a není hodný odsudku, byť je pro metodisty politováníhodnou alternativou. Přestože je kladen důraz na manželské soužití, svobodní jedinci nejsou diskriminováni a je nepřípustné vytváření jakýchkoliv předsudků. Muž i žena mají pro metodisty naprosto stejnou cenu, neboť před Bohem jsme si všichni rovni. Co se týká sexuality, je vnímána obdobným způsobem. Sexualita je Boží dar a k člověku neodmyslitelně patří. Homosexuálně orientovaní jedinci zde nejsou vnímáni také nijak diskriminačně, což logicky vyplývá z předchozí informace [ECM, 2015].

Další problematikou, která bývá tabu v různých lidských komunitách, je umělé přerušování těhotenství. I zde existuje možnost ospravedlnění takového rozhodnutí, nicméně na členy církve je apelováno, aby taková rozhodnutí byla konzultována výhradně s odborným lékařem a tato možnost byla využita jen v kritické situaci, kdy jde o blaho a zdraví dítěte nebo matky. Stejný postoj je zaujat v případě adopce a to nejen jako povzbuzení k osvojování dětí příslušníky sborů, ale také při životním rozhodnutí, kdy je člověk okolnostmi donucen dát k adopci své dítě. Takový člen je ujišťován o podpoře ze strany společenství [ECM, 2015].

Nezanedbatelná je u metodistů péče o umírající. Neexistuje zde odmítavý postoj k použití lékařských metod, zajišťujících jak zmírnění bolesti umírajícího, tak připuštění a

podpora možnosti ukončení léčby, pokud je neúspěšná. Zmíněn je také postoj k sebevraždám. I zde panuje víra v Boží lásku, která je neodlučitelná od člověka a to ani v případech, kdy se člověk dopustí něčeho, co běžně, jako společnost, odsuzujeme. Odsudek není tolerován ani vůči náboženským menšinám, ani vůči jiným etnickým skupinám. Co metodisté odmítají, je povinná vojenská služba, neboť je v rozporu s evangeliem [ECM, 2015].

Ať se týká všech možných životních situací, metodisté zdůrazňují, že je každému poskytována vždy podpora a pomoc. Jedná se o sociální společenství, které usiluje o dodržování základních práv každého člověka a bez výjimky jsou odmítány veškeré projevy nenávisti nebo násilí [ECM, 2015].

1.3. Sbor Evangelické církve metodistické v Plzni

1.3.1. Historie sboru

„Sbor je společenstvím upřímně věřících lidí shromážděných kolem Ježíše Krista, svého Pána. Je to společenství vykoupených a s poselstvím vykoupení do světa poslaných lidí, v němž se káže Boží slovo prostřednictvím mužů a žen povolanych Bohem a řádně se vysluhují svátosti podle Kristova ustanovení. Pod vedením Ducha svatého slouží církve k oslavování Boha, vzdělávání věřících a záchraně světa“ [ECM, 2015, str. 97].

Založení plzeňského metodistického sboru se datuje do roku 1923. V rámci trendu opouštění Katolické církve i v západních Čechách a právě na Plzeňsku nejvíce, hledalo své zakotvení a útočiště u jiné církve nemálo osob. Činnost metodistů v Plzni zahájil Josef Dobeš, významná postava metodismu, nejprve v Měšťanské Besedě a to formou

přednášek. V rámci stanové evangelizace se uskutečňovala kázání v pro metodisty typických stanech. Tato shromáždění měla v Plzni úspěch a našla si své příznivce. Následná setkání se uskutečňovala na dnešním náměstí T. G. Masaryka [Hudecová, 2014].

Za měsíc svého působení se všech shromáždění zúčastnilo 800 až 1000 osob. K těmto účelům byly použity také školní kaple v Jungmannově ulici a modlitebna Jednoty bratrské. V důsledku této evangelizace došlo k založení sboru, kterému stále přibývali členové a zároveň dalo vzniknout prvním dvou útvarům v rámci sboru, kterými byly Misijní spolek žen a Nedělní škola pro děti. Zpočátku v těchto sborech sloužili jako duchovní většinou Čechoameričané, dokud nebylo možno nahradit je českým duchovenstvem. Ti museli být nejdříve zasvěceni do práce a být metodisticky vzděláni. Jedno z prvních míst mezi plzeňskými kazateli náleželo Janu Kotoučovi (1897 – 1961), který působil nejen v Plzni, ale stal se zároveň jedním z významných představitelů českého metodismu nejen na našem území, ale i v zahraničí [Hudecová, 2014].

Plzeňský sbor vykazoval neustále narůstající počet členů. Během jednoho roku působení J. Kotouče se sbor rozšířil ze 317 členů na počet 718 a tím se stal druhým největším v republice. Nedělní škola se rozvinula do té míry, že měla i vlastního ředitele a 7 učitelů. Současně se rozrůstala i sborová sbírka a přišla potřeba vlastního zázemí. Díky nashromážděným a ve větší míře získaným prostředkům z Ameriky nic nestálo v cestě stavbě vlastního svatostánku. Základní kámen kaple v Husově ulici byl položen 28. 10. 1926 u příležitosti oslav vzniku republiky se slovy „osvobození národní bylo završeno také osvobozením duchovním“ [Hudecová, 2014, str. 9].

Stavba měla velký význam, čemuž nasvědčovala přítomnost mnohých vysokých hodnostářů metodistické církve. Byla vybudována kaple a k ní přilehlá další stavba, dům pro sborové potřeby a pro byt faráře. Slavnostní otevření bylo doprovázeno modlitbami, projevy a neobešlo se bez účasti významných osobností nejen z plzeňských evangelických

církvi a náboženské obce izraelitské, ale byli přítomni i hosté ze zahraničí. Slavnostní shromáždění vyvrcholilo bohoslužbou, čímž byla zahájena církevní činnost a tímto církev ustavena a následně s tím byla přirozeně ukončena činnost misijní [Hudecová, 2014].

V roce 1927 se stává novým plzeňským kazatelem Josef Pavel Barták a to až do roku 1929. Již před svým jmenováním působil jako duchovní ve Starém Plzenci. Stejně jako Dobeš, i on žil v USA, kde se angažoval jak církevně, tak politicky. Církev se pod vedením Bartáka zdárně rozvíjela a v rámci evangelizace byl postaven stan na Karlově. V roce 1930 měl sbor již 1288 členů.

Znameníť fungoval ženský misijní spolek, který čítal 50 členek. Ženy se věnovaly prioritně sociální činnosti. Kromě pomoci sociálně slabým se uskutečňovaly návštěvy nemocných. Byl zřízen vlastní fond pro chudé. V rámci nedělní školy se z fondu hradily nákupy Biblí pro nemajetné. Děti byly vedeny také ke kulturní činnosti. Provozovala se divadelní představení, vznikl místní pěvecký sbor a sbor mandolinistů. Vedly se také kurzy angličtiny a němčiny. Při sboru působila také Epworthská Liga o třiceti členech. Tato asociace mladých lidí působila při sboru a věnovala se také kulturní a sociální činnosti [Hudecová, 2014].

V roce 1929 vystřídal v roli kazatatele J. P. Bartáka Gustav Josef Maláč. Přišel, jako navrátilší se Čech zpátky do své vlasti a to z důvodu, aby jeho děti vyrůstaly v českém prostředí a také zde chodily do školy. I on měl již zkušenost u metodistů, kdy ve Vídni působil v českém sboru Metodistické episkopální církve. Na žádost byl do Československa přeložen. I když působil i u jiných sborů po republice a jeho práci převzal jeho pomocník, Jaroslav Černý, vrátil se ve stáří zpět do Plzně, kde v roce 1972 zemřel. Maláčovi byl svěřen sbor v obtížnou dobu, neboť svět se potýkal s hospodářskou krizí. Tento fakt měl za následek pokles finančních prostředků i v církvi, neboť i příspěvky z USA zaznamenaly rapidní pokles. Díky finančním příspěvkům členů sboru se alespoň částečně dorovnával deficit a tím i plat faráře a společenství mohlo fungovat i přes takovou překážku dál. Finanční zhoršení mělo za následek i úbytek členů [Hudecová, 2014].

Maláče nahradil v letech 1937 -1938 Václav Vančura, který se do Čech vrátil v rámci misijní činnosti z USA a zároveň již zastával funkci krajského superintendenta. Po dvou letech působení odchází do Prahy. V následujícím válečném období nastupuje do vedení sboru v Plzni Joachim Milíč Erlebach, který měl být původně jen zástupcem za Vančuru. Okolnosti způsobily, že se v Plzni usadil. Jeho situace nebyla jednoduchá, neboť přišel do Plzně v době okupace a na metodisty bylo nahlíženo jako na spojence Spojených států amerických. Erlebach svůj celý život zasvětil církvi. Mezi prvními absolvoval Biblický seminář v Praze a sám také vyvíjel literární činnost. Jeho díla jsou dosud uznávána i v zahraničí. Na mezinárodní konferenci Metodistické církve v Kodani byl právě on československým zástupcem. V této době byl pozměněn oficiální název církve na Evangelická církev metodistická v Protektorátu Čechy a Morava. Erlebach podporoval kulturní akce a při každé takové příležitosti se věnoval evangelizaci. Ve válečném období se církev potýkala s mnohými těžkostmi, nicméně v roce 1946 došlo k oživení činnosti a plzeňský sbor se podařilo udržet [Hudecová, 2014]. Podařilo se to i bez přes nepřízeň doby. „Za totality bylo velice těžké oslovit cizí lidi evangeliem. Komunistický režim chtěl omezit činnost církví na kostely a všechny projevy mimo kostel zakazoval“ [Schneeberger, 2005, str. 92].

Není nutné zmiňovat všechny duchovní správce, jak šla doba, neboť se jich od založení plzeňského sboru vystřídalá nemalé množství, cca 30 farářů [Hudecová, 2014].

Po únoru 1948 metodisté čelí komunistickému režimu, neboť jsou spjati s americkými kořeny. I přesto byla církev řádně zaregistrována mezi ostatní církve. Církve byly financovány státem, což vedlo k nucenému ukončení svazků se zahraničními soukmenovci a tím důležitým zdrojem příjmů. Církve se potýkala též se znárodněním majetku. V době obrody a uvolnění poměrů v zemi, v květnu 1968, kazatel Josef Sedláček založil Manifest metodistického sboru v Plzni, kde byl kladen důraz na dodržování biblických norem. Sedláček byl následně obviněn a souzen za šíření západní ideologie a po propuštění z vazby

emigroval. Neshody a konflikty s komunistickým režimem byly nadále na denním pořádku. Duchovní byli státním aparátem neustále sledováni [Hudecová, 2014].

Koncem 80. let dochází k oživení činnosti sboru. Po listopadu 1989 se situace zcela uvolnila a metodistům se otevírají možnosti realizace svých záměrů. Plzeňský sbor přijímá název Maranatha, navazuje na tradice metodistického hnutí a zaujímá pevnou pozici mezi ostatními církvemi. Počet členů narůstá a evangelizační shromáždění se rozrůstají. Nově je k setkáním využíván církevní dům v Thámově ulici nebo ve Svazáčku. Vznikl také druhý plzeňský, lochotínský sbor. Zkonfiskovaná kaple byla metodistům vrácena [Hudecová, 2014].

Sbor v Husově ulici, který je předmětem mého výzkumu, rozvíjel především sociální práci. V roce 1990 se začal věnovat pomoci propuštěným vězňům a tato aktivita dala vzniknout Středisku křesťanské pomoci, zařízení diakonie při farnosti v Husovce. Dále vzniká středisko Point 14 (dříve pod názvem Teen Challenge), které se věnuje protidrogové prevenci. Kromě těchto dvou je zde další, středisko křesťanské pomoci Duha – mateřské centrum, provozující klub rodičů a dětí a školu pro předškoláky. Sbor se také věnuje seniorům a pořádá pro ně pravidelná setkání [Hudecová, 2014].

2. Empirická část

2.1. Představení sboru

Plzeňský sbor ECM Maranatha, mající svoji základnu v Husově ulici, oficiálně čítá přibližně 160 členů, ze kterých jsou asi dvě třetiny aktivních, t. j. přibližně přes 100

aktivních členů, jak mi bylo sděleno v rozhovoru se současným farářem sboru, Mgr. Filipem Jandovským, který mi toto společenství a jeho fungování přiblížil.

Jak se lidé dostávají do sboru? Různými cestami. Mezi nejobvyklejší způsob patří praxe, kdy někdo ze stávajících členů někoho dalšího přivede, prostě „pojď se podívat“, popisuje Filip. Další cesta může být prostřednictvím komunit, se kterými sbor spolupracuje. Může to být závislý na alkoholu, na drogách a přichází v rámci terapie či pouhého zpestření programu v týdnu nebo na základě doporučení. Takové skupinky se vedou s farářem, který za nimi dojíždí. Lidé mohou přijít také v rámci nějakého specifického programu, určitých cílených akcí, jako je například bohoslužba k autismu, kdy jsou pozvaní i rodiče z jiných farností. Dalším příkladem je gospelová bohoslužba a další akce zaměřené na nějakou konkrétní oblast. Lidé se pozvou a přijdou. Nezanedbatelným zdrojem potenciálních nových členů jsou sváteční bohoslužby, jako je zejména půlnoční mše nebo projekt Noc kostelů, který probíhá po celé republice. Farnost také pořádá různé kulturní kontaktní aktivity, zejména hudební vystoupení nebo představení nějakého místního kroužku. Těchto společenských akcí se účastní spousta lidí, kteří běžně bohoslužbu či kostel nenavštíví.

Víra a účast na společenství se také předávají v rodinách. Jsou zde ve sboru přítomny i tři generace. Ideál metodistů je asi takový, aby děti přijaly víru za svou. Rodiče se snaží jim ukázat cestu, být dětem příkladem, neboť v těchto rodinách víra přítomná je. Příklad může být i ten, že dítě od dětství do sboru chodí, nicméně v období puberty se vzepře, odtrhne a přestane chodit. Následně se vrátí, až k tomu zpět dozraje. Vyskytují se zde i smíšená manželství, kdy jeden z partnerů je věřící a druhý nikoliv nebo se manželství rozvede a do sboru již dochází jen jeden z nich.

V rámci sociální činnosti se v současné době plzeňský sbor angažuje v několika projektech. Pod záštitou Diakonie Evangelické církve metodistické se podílí na sociální práci ve třech střediscích.

Prvním střediskem je SKP Duha (Středisko křesťanské pomoci Duha), která provozuje mateřské centrum a mateřskou školku hned vedle sídla farnosti. Centrum je určeno pro rodiny s dětmi. Funguje jako klasická mateřská školka a slouží rodinám z Plzně a okolí. Pořádají se zde různé přednášky, kurzy i letní tábory. Nenásilnou formou jsou dětem i rodičům představovány křesťanské zásady a principy, které jsou v centru praktikovány. Snahou je překonat předsudky, které někdy panují mezi rodiči vůči návštěvám kostela a křesťanům [MC Duha|Diakonie ECM (online)].

Další je SKP Plzeň (Středisko křesťanské pomoci Plzeň), která zahrnuje komunity v Plzni a Litohlavech. Toto středisko se věnuje terénním programům pro účely sociální rehabilitace osob ohrožených sociálním vyloučením. Jedná se především o osoby závislé na návykových látkách, především alkoholu a postižené různými kritickými životními situacemi. Středisko je nápomocno i mladým lidem, opouštějícím dětské domovy při jejich začlenění do společnosti. Věnuje se také lidem z ulice a snaží se jim zajistit sociální zázemí a důstojné životní podmínky [SKP Plzeň|Diakonie ECM (online)].

Třetím centrem v rámci Diakonie Evangelické církve metodistické je již zmiňovaný Point 14 (Point for teen). Jedná se o kompletní systém služeb na pomoc drogově závislým lidem a to od prvního kontaktu až po následnou péči pro pomoc k návratu do běžného života [Point 14|Diakonie ECM (online)].

Evangelická církev metodistická v Plzni je v Plzeňském kraji také partnerem projektu *Doma*. Jedná se o projekt Diakonie Českobratrské církve evangelické. Cílem této aktivity je integrace cizinců do české společnosti. Koordinátorka se věnuje lidem ze Sýrie, Íráku, Ukrajiny, Ruska a dalších zemí. Pomáhá těmto lidem vyřizovat také potřebné doklady a dokumenty. Lidé v této komunitě se schází ke společným činnostem, jako je například malování textilních nákupních tašek, společného šití a podobně. Jejich výrobky se následně prodávají a získané finanční prostředky jsou použity pro podporu fungování střediska.

Zkoumaná plzeňská farnost Evangelické církve metodistické také provozuje vlastní webové stránky www.maranatha.umc.cz. V rámci webu je vydáván interní zpravodaj Íčko, který členy spravuje vždy o následujícím týdenním programu ve farnosti i okolo ní. Obsaženy jsou zde také zvukové záznamy z bohoslužeb, kázání. Na stránkách církev uvádí čtenáře do historie sboru, informuje o aktuálním dění a aktivitách s činností sboru spojených.

Členové sboru se scházejí ke společným bohoslužbách, zpěvům a jiným pravidelným i nepravidelným setkáním a společným akcím. Mezi farníky je například manželský pár, kdy žena vede besídku pro děti a muž se věnuje starším dětem. Tyto skupinky dětí fungují i tak, že dospělí, zatímco jsou účastni bohoslužby, děti jsou na setkání a čtou se biblické příběhy. V budově farnosti funguje také sborová kavárna, kde se lidé setkávají po bohoslužbách, kde si mohou společně popovídat u kávy nebo čaje. Jsou zde udržovány také určité služby, ať už se jedná o servis obsluhy za barem nebo přípravy občerstvení, například přípravy nedělního moučníku. Lidé si zde ve sboru vzájemně pomáhají, příkladem může být matka samoživitelka. Pokud je potřeba, ostatní pomohou, ať už finanční podporou nebo oblečením pro děti, potřeb do domácnosti a podobně.

A jak se vyjadřuje pan farář o sboru, který spravuje? Je rád za pestrost lidí, včetně generační, pestrost ve vzdělání, profesích a různých názorech, díky čemuž tento celek tvoří unikátní směs. Lidé spojuje víra a to ho nejvíce baví, je to pro něj obohacující lidský rozměr. „Je to moje druhá rodina. Je tu sounáležitost lidí, důvěra, ochota pomoci, je možno obrátit se na kohokoliv v různých situacích, dále přímlyvy, modlitby, nevyjímaje fyzickou práci, když je potřeba. Je to tu taková parta blízkých lidí. Člověk v tom vidí smysl, když se na něj lidé obrací s rozmanitými osobními problémy“, komentuje sbor farář Filip.

Ve společenství sboru této farnosti se sdílejí úspěchy i neúspěchy, bolesti, nemoci i radosti a to tomu všemu dává hlubší smysl. Funkce faráře obnáší ovšem také jistou míru zodpovědnosti, neboť na něj lidé v určité míře spoléhají. V tomto případě jsou však především vedeni k tomu, aby se spoléhali výhradně na Boha. Farář by pro ně měl být jakýmsi prostředníkem, rádcem. „Přeji si, abych nezklamal a dokázal být lidem oporou, spolupomocí“, poznamenává Filip.

2.2. Sběr empirického materiálu

Rozhovory s respondenty se uskutečňovaly v sídle farnosti Evangelické církve metodistické v Plzni, Husově ulici č. 14. Návštěvy probíhaly v období od ledna 2019 do března 2019. Po domluvě a farářem sboru, Mgr. Filipem Jandovským jsem se zúčastňovala nedělních bohoslužeb v kostele a následně jsem vedla rozhovory při společném posezení u kávy v místní kavárně. Poznámky jsem pořizovala ručně, psaním na papír. Před začátkem každé konverzace jsem si pečlivě připravila scénář rozhovoru a každého dotazovaného člena sboru seznámila s motivací a cílem své práce. Všichni zúčastnění jsem ujistila o zachování jejich anonymity a požádala je o zodpovězení mých otázek. Lidé byli ochotní, otevření a velice sdílní, neměli nejmenší problém se svěřením svých nejintimnějších životních zkušeností.

Z aktivních členů sboru, kteří se účastní bohoslužeb a kterých je přibližně okolo stovky, jsem hovořila s deseti. Informátoři byli mladého a středního věku od 28 let do 46 let. Jednalo se o pět žen a pět mužů. Křestní jména byla v práci pozměněna v zájmu zachování anonymity.

Po sběru materiálu následoval jeho přepis a důkladné opětovné pročitání s cílem najít v nich opakující se jevy. Přepsané rozhovory byly zásadním materiálem pro analýzu.

2.2.1. Výzkumné otázky

Otázky byly formulovány tak, aby navazovaly na teoretickou část práce a směřovaly ke zjištění smyslu a významu působení církevního společenství v praxi, v životě jednotlivého člověka.

Formulace výzkumných otázek zněla:

1. Co člověka do církve přivádí?
2. Co pro něj účast na tomto společenství znamená, co mu to přináší a proč v něm setrvává?

2.2.2. Analýza rozhovorů

V odpovědích na první otázku se většinou vyskytuje odpověď, kdy respondent do společenství přišel v pozdějším věku, není tedy, až na malé výjimky, veden k víře a náboženství od dětství, ale je do církve přiveden někým dalším. Ve většině případů se jedná o přátele nebo partnery, kteří byli v tomto životním kroku prostředníky.

Co je ale zásadní motivací pro vstup do tohoto společenství? Nejčastější a opakující se odpovědi mých informátorů je především hledání smyslu života, sebe sama. Tento smysl je hledán z důvodů cesty ven z vnitřní krize, nesnesitelné životní situace nebo jen z neutěšeného stavu své vlastní existence.

K proměně dochází zpravidla po prodělaném životním zklamání, tragické události nebo nespokojenosti se svým vlastním životem. Setkala jsem se s výpovědí člověka, který byl závislý na alkoholu, ženy, která unikla pokusu o znásilnění nebo muže, Martina, který se dopustil špatnosti na vojně a z hrozivě vypadající situace se dostal, jak sám říká „nadvýše shodou okolností“. Ti všichni se shodují, že jim společenství pomohlo,

uvěřili v Boha a život se jim zázračně proměnil. Došli k přijetí sebe sama, odpuštění a jejich život se radikálně obrátil. Ve společenství nacházejí nové přátele. Skrze obrácení se, víru, nalézají hledaný smysl života. K přeměně vnitřního postoje a následně vnějšího života ovšem dochází i bez nutnosti prožitého utrpení. Nežřídkou byla zásadní skutečnost pro přijetí víry u dotazovaných také to, že u člověka, který je do církve přivedl, viděli jiný životní postoj a to klid. Pozornost přitahovalo jejich chování, neboť působili uvolněně a jejich způsob života dotazované lákal a sami takový stav postrádali a toužili po něm.

Tuto proměnu, ono obrácení, jak o něm respondenti hovoří, prožili bez výjimky všichni. Nebyl zaznamenán ani jeden případ, kdy by vstup do církve, uvěření, bylo snad jen formálním krokem do určité společnosti lidí bez prožité transformace. Ve výpovědích byla zachycena skutečnost zásadní změny v životě dotazovaných. Zatímco na první otázku byly dostávány odpovědi kratší, druhou výzkumnou otázku respondenti řádně dopodrobna rozvinuli.

Druhá otázka byla obsáhlejší, aby bylo docíleno co nejdůležitějších odpovědí. Původně se se mělo jednat o otázky tři, nicméně praxe ukázala, že by se prolínaly a odpovědi na ně by byly obdobné, tudíž se jevílo efektivnější otázky spojit v jednu.

Co tedy pro člověka účast na tomto společenství znamená, co mu to přináší a proč v něm setrvává? Odpovědi dotazovaných se překvapivě vzájemně podobaly, ať už použitím stejných nebo obdobných výrazů, tak i významem.

Společným znakem výpovědí je vnímání sboru jako další rodiny. Lidé ve společenství nacházejí zpětnou vazbu, která je pro ně důležitá. Člověk má pocit růstu, nestagnuje, posouvá se dál. Zdůrazňují sama sebe jako součást lidí, kteří vydávají svědectví o Bohu a reflektují stav potvrzením cesty, po které jdou. Cítí se tímto společenstvím spoluutvářeni jako kolektiv. Toto sdílení má i sekundární efekty, neboť lidé se znají, rozumí si a podporují

se navzájem. Jako v každé jiné rodině nebo společnosti, která je člověku blízká a sdílí spolu své názory. „Nejsem na to prostě sám“, jak říká pan Tomáš a dodává „jedná se o jiný rozměr bytí v církvi, je to v pestrosti života, dříve jsem viděl jen předsudky vůči náboženství. Církev byla podávána jako společnost plná ztroskotanců, kteří chodí v neděli do kostela a vypadají jako šedá myš“. Na tom, že náboženství vnímali před svým obrácením naprosto jinak a zkresleně, jak to bylo podáváno obecně společnostmi a médii, se shodla také většina dotazovaných. Vnímali předsudky vůči církvi a nejzjevnější byla tato skutečnost u pana Tomáše, který uvádí, že „stále tam byl předsudek vůči církvi, z médií, zneužívání a tak dále, ale chtěl jsem to vidět, říkal jsem si, to není možný!“ Pro něj toto byly klíčové životní hodnoty, jak sám zdůraznil.

Členové farnosti se také shodují na tom, že k tomu, aby člověk uvěřil, není jistě nutné být členem organizovaného společenství. „Člověk může věřit i doma“, podotýká paní Drahomíra. Všichni ovšem zdůrazňují pro ně důležitost komunity. Pokud partner není věřící, těžko s ním řešit duchovní otázky, sdílet víru. Ve své druhé rodině, v církvi, člověk cítí podporu a ví, že někam patří.

Podpora není u metodistů jen modlitební a psychologická. Pokud někdo z farníků potřebuje pomoci, například při stavbě na svém domě nebo v domácnosti, má se na koho obrátit a vždy pomocnou ruku najde, neboť v tomto sboru je k mání snad každý řemeslník. Lidé se spolu setkávají nejen na bohoslužbách nebo akcích pořádaných církví. Běžně se scházejí po domácnostech nebo spolu jezdí i na dovolené. Je zde lidské přátelství i napříč generacemi, což zdůrazňují. Fungují jako normální rodina a učí se brát každého takového, jaký je. „Člověk prostě ví, že by to sám nedal, Bůh pomůže“, říká paní Drahomíra.

Lidé jsou zde hodně tolerantní, nedělají žádné rozdíly mezi kýmkoliv. Dotazovaní a dle jejich slov i ostatní lidé zde intenzivně cítí přijetí a realitu, že každý je si roven. Překvapivé je také to, že ač se jedná o křesťanskou organizovanou církev, dotazovaní projevovali

naprostou toleranci a respekt vůči ostatním náboženstvím a plně přijímají tuto skutečnost jako další způsob cesty Boha k člověku.

Respondenti se také shodují na tom, že se změnil jejich žebříček hodnot a výraznou přeměnu pocítily i sami na sobě, na svém chování. Také se zamýšlí nad tím, zda věci, které dělají, dělají dobře. Odpověď vždy nachází, ať už prostřednictvím komunity nebo vnitřního vedení. Vždy je vše vnímáno jako dar Boží, požehnání. „Když se dar rozvíjí, tak se rozmnoží, jinak se umění. Když svoje schopnosti rozvineme, Bůh požehná, jinak to zanikne“, zmiňuje pan Martin a připomíná podobenství o hřivnách. Tato alegorie ve zkratce říká, že „každému, kdo má, totiž bude dáno, a bude mít hojnost, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má [Bible21, Matouš 25:1, O hřivnách, str. 1287].

Lidé zde jsou přesvědčeni, že člověk má v sobě nějaké prázdné místo, které patří Bohu. Ve světě, mezi nevěřícími, si tam podle nich člověk dosadí kariéru, úspěch, peníze a tam hledá štěstí, naplnění. Ovšem podotýkají, že se tyto aspekty mohou někdy spojit a není nemožné, ba není výjimkou, že „v církvi může být bohatý byznysmen, ale je to dobrý člověk, ono se to prolíná“, jak mi sdělil pan Tomáš. Podmínkou je, že takový člověk nelpí na svých hmotných statcích, ale bere vše jako dar od Boha, jinak by toto popíralo princip víry. Podle farníků je pak cesta lehčí a i v životě je to snažší a všechno jednoduše plyne.

Faktem, který naprosto všichni dotazovaní lidé ke konci rozhovorů zdůrazňovali, byla skutečnost vnitřního stavu uvolnění, který jim tento způsob života přináší. Shodují se na tom, že k takovému prožitku musí každý dojít sám, nikdo druhý člověka nepřemění, jen může být nápomocen a ukázat mu cestu a být příkladem. Jsou přesvědčeni, že jim je dáno rozpoznat životní priority a žebříček hodnot. Je pro ně samozřejmostí žít v přítomnosti, neboť alfa a omega jejich přesvědčení, tedy fakt, že všechny své starosti odevzdali Bohu a život bezvýhradně přijímají takový, jaký je, jim dává neobyčejnou sílu a přináší jim nejen

záračné řešení životních situací, ale hlavně radost, pokoj a štěstí. Cítí se sami naplněni. „Věříme, že nám víra přináší věčný život“, sděluje paní Petra.

I když se v životě objevují zdánlivé překážky, například v zaměstnání, kdy jsou dotazovaní postaveni do různých nečekaných situací, společenství jim dává odpočinek. Říkají, že se v komunitě mohou naprosto uvolnit, mizí dřívější pocity méněcennosti a díky přijetí sebe sama a v souladu s tím i ostatními z člověka opadne stud, zábrany a „je naprosto v pohodě, dříve jsem se styděl mluvit před lidma, teď můžu bez obav, jsem přijatý“, říká pan Miroslav.

2.2.3. Ukázkový rozhovor

Paní Michaela, 37 let

Michaela patří mezi dotazované, které do církve přivedl partner a jako jedné z mála nedoprovázelo toto rozhodnutí nějaké životní trápení či dilema, přesto je zmiňováno a proto rozhovor stojí za přepis v této práci.

Co Vás do církve přivedlo?

Můj manžel v mých devatenácti letech. Tehdy tedy vlastně ještě přítel. Chtěla jsem poznat, kam chodí, protože byl věřící. Dříve byl kostel v blízkém okolí a v době mého dětství se konaly převážně jen akce pro děti a mše na Vánoce. Naše rodina byla nevěřící. Manžel mě přivedl sem, do tohoto sboru, k metodistům. Začala jsem chodit s ním a do společenství také vstoupila.

Co pro Vás účast na tomto společenství znamená, co Vám to přináší proč v něm setrváváte?

Cítím se tady jako doma, modlím se za lidi, kteří potřebují pomoc. Je nás na to víc. Nejsme na to sami, na bolesti, je nás na ten strach a tak dále víc.

Byla jsem vytržená ze zdravé rodiny a tady se lidi léčí z drog, alkoholu. Setkávám se s jiným světem než dříve mezi nevěřícími, kde se jen řeší nemít peníze, jiné problémy mají, ale jinak nevidím rozdíl mezi věřícími a nevěřícími. Bývá to i smutné, ale jde o to, že nežiji jen pro svou rodinu, vnímám i bolest jiných, ale zároveň se s nimi raduji. Je to taková rovnováha. Najde se zde každé řemeslo, sranda je například sehnat někoho při potřebě pomoci před svatbou. Předtím jsem viděla jen dospělé věřící, tady vidím i sbory dětí, kroužky, konají se výlety. Mají zde něco i pro maličké děti, jako ve školce. Děti se baví, vyrábí, jako v mateřské školce. Větší děti se mohou zeptat, čemu nerozumí a probrat to s lidma, zjistit, co je normální a co ne. I z Bible je jim vysvětlováno, že dokud Boha nepřijmou, tak to nepoznají, nepochopí. Člověk uvěří, až když potká hodně velké trápení. Velká víra způsobí, že se splní to, co člověk potřebuje. Nic není náhoda. Po jedné náhodě následují další náhody, další dobré věci. Není strach. Pustím patnáctiletou dceru s křesťany, jsou to kamarádi, i když pubertální a vím, že se mohu spolehnout.

Máte tedy zkušenost společné síly víry?

Můj největší zážitek: po patnácti letech jsem znovu otěhotněla. Říkáme si s manželem, další dítě? Ano či ne? Bála jsem se předsudků lidí, přece jenom, jsem už starší, druhé dítě po takové době, co na to řeknou? Na druhou stranu jsme si říkali, že člověk přece nezabije. Váhali jsme. Všude mě pronásledovala myšlenka, co řeknou lidé. Všude se mi tento vnitřní postoj zrcadlil: kritika žen, co rodí ve starším věku, všude jsem to viděla, ať to byly časopisy nebo televize, lidé v okolí. Další otázka byla - budeme na to mít peníze?

Pak jsme to přijali. Bůh to tak chtěl a je to požehnání. Přijali jsme to jako dar Boží. Nezabili jsme a přijali to. Po přijetí bylo najednou všechno zahojený a najednou se děje, co máme v sobě. Byli jsme slepí nebo hloupi. Po přijetí se najednou vše proměnilo, peníze přišly, najednou byly. Najednou všechno bylo a najednou začalo být trendy, když mají starší ženy dítě. Všude to bylo zjevné, celebrity těhotné, starší ženy v okolí, prostě móda. Člověk jde jednoduše do věcí, do kterých by normálně nešel.

2.3. Závěrečné shrnutí

Z proběhlých rozhovorů vyplývá, že lidé v tomto křesťanském sboru mají mnoho společného. Významným poznatkem jsou společné opakující se jevy ve výpovědích jednotlivců, kdy se životní zkušenosti, díky kterým se dostávají do společenství církve, nápaditě podobají a ač mívají odlišný scénář, jejich průběh se odvíjí obdobným způsobem a končí stejnou zkušeností, obrácením se k Bohu a víře. Častou příčinou, která člověka k víře přivádí, je nějaká obtížná životní situace. Člověk hledá cestu ven z utrpení.

Po přijetí Boha do svého života vykazují všichni dotazovaní totožné znaky, které následují po tomto vnitřním aktu přeměny. Jedná se především o pocit naprostého uvolnění, kdy člověk kapituje na svůj boj se životem, přestane klást odpor a nechá nastoupit vyšší sílu, která skrze něj koná. Této přeměně, tomuto odevzdání sebe sama vždy předchází přijetí. Člověk přijme zdánlivě nepřijatelné a smíří se sebou, se svým životem, s Bohem. Tomuto procesu říkají křesťané obrácení.

Ve sledované komunitě byl zaznamenán silný pocit sounáležitosti s ostatními. Lidé ve sboru společně prožívají své radosti i bolesti a jeden druhému jsou oporou. Tuto svoji vlastnost berou jako samozřejmost, neboť ví, že zde mohou sdílet cokoli, poradit se v jakýchkoliv záležitostech a nachází zde vždy pochopení a pomoc.

Závěr

Tento výzkum poukazuje na otázky spjaté s fungováním náboženství v českém prostředí. Hlavním cílem výzkumné práce bylo seznámení se s praktickým životem věřících v české křesťanské komunitě, v tomto případě v konkrétním sboru Evangelické církve metodistické a pochopit způsob jejich života. Cílem práce bylo přiblížit fungování a poslání takového společenství pro člověka, který se stává jeho součástí. Pro metodistickou církev je, v souhrnu, příznačná evangelizace a sociální činnost, která je úzce propojená s jejich vírou. Dodržování biblických poselství je zde znatelné a je to pro členy sboru samozřejmá a radostná součást života.

Praktikování náboženského přesvědčení věřících ve sledované komunitě nesestává pouze z konání pobožností a setkávání se navzájem uvnitř církevního společenství, ale prorůstá i do jejich každodenního života, kde se potýkají s rozmanitými problémy a jsou stavěni do různých situací, které jsou běžnou realitou životní poutě každého člověka. S tímto přesvědčením se ale životní břemena nesou lehčeji, neboť postoj k nim zaujatý může zásadně tyto situace ulehčit a v mnoha případech se dostavuje, díky nečekané shodě okolností, pomoc a nečekaně se naskytne jejich řešení. Člověk cítí vnitřní naplnění, vděčnost a sounáležitost s ostatními lidmi a to ho uspokojuje. Ve sledované komunitě lidé žijí naplno svůj život, radují se z něj. V tomto životním postoji byla vysledována plná akceptace dotazovaných k realitě života. V žádném případě se však nejedná o letargii, kdy by člověk složil svá břemena na nějakého Boha a následně na vše rezignoval. Členové společenství se cítí jako nástroji Božími a jsou přesvědčeni, že jsou bezpodmínečně milováni. Bůh je všudypřítomný a oni konají podle jeho vůle. Tito lidé poznávají skutečné štěstí, jak o něm sami hovoří, ale které není z tohoto světa a je jen volbou člověka, zda uvěří, nebo se nechá vláčet světskými touhami, strachy a přáními v naději, že tímto způsobem své štěstí najde.

Během své výzkumné práce jsem pobývala ve společenství metodistů v plzeňském sboru při průběhu rozhovorů, kdy odpovídali na mé otázky a byla jsem také přítomna i nedělních bohoslužeb a jejich setkání po nich. Musím konstatovat, že jsem se mezi nimi cítila velice dobře a uvolněně, což mi významně pomáhalo při mé práci. Cítila jsem se zde bez výhrad přijata a vlídnost a ochota lidí zde byla určitou samozřejmostí. Poznatelná byla atmosféra, kterou tato komunita dokázala vytvářet a jejich výpovědi byly víc než výmluvné, neboť jejich naladění a stav uvolnění a naprosté důvěry v Boha a k sobě navzájem, byly při každé mé návštěvě zřejmé.

Došla jsem zde také k důležitému poznatku. Nikdo ze zúčastněných neměl tendence k tomu, aby mne do jejich společenství nalákal nebo snad toto vyznání vnucoval. Pocítila jsem naprostou svobodu a toleranci. To potvrzuje skutečnost, že lidé zde nejsou nijak zmanipulováni nebo do něčeho nuceni a proto tuto volbu přenechávají i ostatním. Poznala jsem vstřícnost a slušné lidské chování. Byla jsem mile překvapena, že je možné takový způsob života praktikovat v dnešní době plné shonu, všudypřítomných ataků moderní doby a to svobodně a s láskou. Myslím, že je taková komunita pro společnost přínosem, protože lidé zde nachází útočiště a mohou plnohodnotně prožít svůj život. Výrazným příkladem mohou být i členové, kteří si sáhli až na samé dno a díky víře a pomoci druhých se dokázali ze své, původně téměř neřešitelné situace dostat a svůj život tím radikálně proměnit. Je evidentní, že tento způsob života má zásadní vliv na sféru fungování rodiny a následně i jejich životních hodnot.

Z uvedeného výzkumu vyplývá, že posláním náboženství je člověku přinést uvolnění, naději a smysl života, aby byla realita každodenního prožívání, plného strachů a starostí proměněna na radost, pocit naplnění a štěstí.

Seznam použité literatury:

Bible: překlad 21. století. Praha: Biblion, 2009. ISBN 978-80-87282-00-7.

HIRT, Tomáš. *Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie.* V Plzni: Západočeská univerzita, 2012.

HOLÝ, Ladislav. 2010. *Malý český člověk a skvělý český národ.* Praha: Slon.

HUDECOVÁ, Dagmar. *Evangelická církev metodistická v Plzni v letech 1923-1989.* Praha: Evangelická církev metodistická, 2014.

KŘÍŽ, Jakub. 2017. *Církev a náboženské společnosti v právním řádu České republiky.* Praha: vysoká škola CEVRO Institut, z. ú..

NEŠPOR, Zdeněk R. 2010. *Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu.* Praha: Kalich.

NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015.

Řád Evangelické církve metodistické: výroční konference v České a Slovenské republice : česká verze. Praha: Evangelická církev metodistická, 2015.

SPALOVÁ, Barbora. *Laici a klerici v české katolické církvi: na cestě ke spiritualitě spolupráce?. 2., opravené vydání.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018.

SCHNEEBERGER, Vilém. *Lid zvaný metodisté.* Praha: 2005. Evangelická církev metodistická.

SCHNEEBERGER, Vilém. *Methodismus v Československu.* Praha: 2003. Evangelická církev metodistická.

SCHNEEBERGER, Vilém. *Přehledné dějiny methodismu.* Praha: Kalich, 1983. Kalich.

VÁNĚ, Jan. 2012. *Komunita jako nová naděje?: náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství.* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

Seznam elektronických zdrojů

Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©0o [cit. 25.02.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20548149/4032130118.pdf/e161cf74-4650-424c-b276-154bdcd6ec31?version=1.0>

Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 25.02.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>

MC Duha | Diakonie Evangelické církve metodistické. *Diakonie ECM* [online]. Dostupné z: <http://diakonie.umc.cz/strediska/skp-duha/>

POINT 14 | Diakonie Evangelické církve metodistické. *Diakonie ECM* [online]. Dostupné z: <http://diakonie.umc.cz/strediska/point-14/>

SKP Plzeň | Diakonie Evangelické církve metodistické. *Diakonie ECM* [online]. Dostupné z: <http://diakonie.umc.cz/strediska/skp-plzen/>

Summary

This bachelor thesis is focused on the research of the functioning and mission of the Christian community in the Czech Republic. The aim of this work is to show its importance and role in the life of an individual who has entered such a community. The answers to the questions of what brings a person to the Church and what the participation in this community means to him, what it brings to him and why he stays in it will be investigated. The main task of this work is to find out what fundamental changes in human life this turn brings. In the theoretical part I will focus on the history of the religion in the Czech Republic and I will introduce the Methodist Evangelical Church, whose congregation in Pilsen is the subject of this research. In the empirical part of the thesis I will focus on the presentation of the congregation in the monitored parish and the evaluation of the particular results from the collected data.